

ΤΑΞΗ Α΄

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ: ΡΑΨΩΔΙΑ ζ (στίχοι 139-227)

1) Ανάγνωση των στίχων

2) Δομή-Πλαγιότιτλοι

Στιχ 139-147 (νερά του ποταμού) Η παρέμβαση της Αθηνάς

Στιχ 147 (Υψωσαν τότε-159) Ο μονόλογος του Οδυσσέα

Στιχ 160-175 Η εμφάνιση του Οδυσσέα και η αντίδραση της Ναυσικάς και των υπηρετριών

Στιχ 176-184 Το δίλημμα του Οδυσσέα

Στιχ 185-227 Ο ικετευτικός λόγος του Οδυσσέα προς τη Ναυσικά

3) Αφηγηματικοί τρόποι

- Αφήγηση σε γ' γραμματικό πρόσωπο από έναν παντογνώστη ετεροδιηγητικό αφηγητή
- Μονόλογος Οδυσσέα (άμεσος). Σε α' πρόσωπο ο Οδυσσέας αναρωτιέται για τον τόπο και τους ανθρώπους στ (150-159)
- Αφηγημένος (έμμεσος) Ο ποιητής σε γ' πρόσωπο παρουσιάζει τον προβληματισμό του Οδυσσέα σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης-ικεσίας της βασιλοπούλας (στ 176-184)
- Ευθύς λόγος Ο Οδυσσέας ικετεύει τη Ναυσικά (στ 185-227)

4) Η παρέμβαση της Αθηνάς- Η δράση του Οδυσσέα

Η Αθηνά για άλλη μια φορά παρεμβαίνει για να βοηθήσει τον «προστατευόμενο» της Οδυσσέα. Έχει ήδη παρουσιαστεί στο όνειρο της Ναυσικάς και την παροτρύνει να πάει στο ποτάμι να πλύνει τα ρούχα, καθώς πλησιάζει η ώρα του γάμου της. Τώρα είναι υπεύθυνη για την άστοχη μπαλιά της Ναυσικάς η οποία προκαλεί τις φωνές των κοριτσιών που ξυπνούν τον Οδυσσέα. Στη συνέχεια θα δώσει θάρρος στη βασιλοπούλα η οποία θα παραμείνει ατάραχη, ψύχραιμη στη θέα του τρομακτικού στην όψη ναυαγού και θ' ακούσει το λόγο του. Με τον τρόπο αυτό προωθείται ο μύθος

Η θεϊκή επέμβαση όμως δεν αναιρεί την προσωπική ευθύνη του ήρωα. Η Αθηνά διευκολύνει την κατάσταση, ωστόσο είναι στο χέρι του Οδυσσέα να αναλάβει πρωτοβουλίες και να εξασφαλίσει κάθε δυνατή βοήθεια.

Έτσι η αρχική σύγχυση, η ταραχή και ο προβληματισμός του για τον τόπο και τους ανθρώπους δίνει τη θέση του στην απόφαση να βγει από την κρυψώνα του «Άλλο δεν έχω...» να δω τι τρέχει» (στ 159) κρύβοντας τη γύμνια του. Ακολουθώντας, βλέποντας την όμορφη κοπέλα να στέκεται άφοβα μπροστά του βρίσκει συντομότερη την επιλογή να την ικετεύσει από μακριά για να μην τη φοβίσει και να μην την προσβάλει πέφτοντας στα γόνατα της.

Οι σκέψεις, το δίλημμα και οι τελικές αποφάσεις του Οδυσσέα δείχνουν τον **ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ**.

5) ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΑΥΣΙΚΑ

α) **Δήλωση ικεσίας – προσφώνηση**: Γονατιστός προσπέφτω δέσποινα μου (στ 185)

β) **Φιλοφρονήσεις- μακαρισμοί**: Εκφράζει το θαυμασμό του, πλέκει το εγκώμιο της παραλληλίζει τη νέα με την Άρτεμη στην ομορφιά, καλοτυχίζει τους γονείς, αδέρφια και το μελλοντικό της σύζυγο γιατί την έχουν κοντά τους (τρισμακάρες ο κύρης και η σεβαστή σου μάνα, τρισμακάριστοι οι αδερφοί πόσο καμάρι θα θερμαίνει την καρδιά, τόση ομορφιά ποτέ δεν είδα, θάμπωσα και δε χορταίνω να κοιτώ, σε θαυμάζω δέσποινα μου, έκθαμβος μένω), την παρομοιάζει με νεαρό βλαστάρι φοινικιάς(στ 185-206)

γ) **Η τραγική του μοίρα**: Τα δεινά που πέρασε, το παράπονο γιατί τον κατατρέχει ένας θεός, οι φόβοι του για μελλοντικές δυστυχίες (στ207-214)

δ) **Ικεσία- αιτήματα**: Έλεος και βοήθεια να του δείξει το δρόμο προς την πόλη και να του δώσει κάποιο ρούχο να ντυθεί (στ215-220)

ε) **Ευχές**: Να αποκτήσει όσα επιθυμεί μια ανύπαντρη κοπέλα (σύζυγο, ευτυχισμένο σπιτικό, ομόνοια και σύμπνοια στο ζευγάρι και την οικογένεια (στ 221-227)

Ο Οδυσσέας απευθύνει το λόγο στη Ναυσικά σε τόνο ικετευτικό και κολακευτικό. Με τις εκφράσεις θαυμασμού και τις φιλοφρονήσεις στοχεύει στη γυναικεία φιλαρέσκεια της ενώ η αναφορά στο μελλοντικό της σύζυγο αγγίζει την κρυφή επιθυμία της κοπέλας. Ο ήρωας προσπαθεί να κερδίσει την προσοχή, την εμπιστοσύνη και τη συμπάθεια της άγνωστης προς το παρόν νεαρής γυναίκας. Συνεχίζοντας μιλά για τον εαυτό του και τα βάσανα του στοχεύοντας στον οίκτο και τη συμπόνια της. Έχοντας προετοιμάσει την ψυχή της Ναυσικάς εκφράζει τα αιτήματά του. Κλείνει την ικεσία του με ευχές που συγκινούν κάθε ανύπαντρο κορίτσι μεγιστοποιώντας έτσι τις πιθανότητες να τύχει ευνοϊκής διάθεσης και παροχής βοήθειας. Ο λόγος του είναι «μύθος μειλίχιος ή κερδαλέος» με στόχο να βρει προστασία, φροντίδα, βοήθεια.

6) ΠΡΟΣΩΠΑ: ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ο Οδυσσέας ξυπνώντας από τις φωνές των κοριτσιών δείχνει αρχικά σύγχυση, ταραχή, προβληματισμό και επιφύλαξη για την ταυτότητα των κατοίκων. Γρήγορα ανακτά την ψυχραιμία και την αποφασιστικότητα του καθώς βγαίνει για να διαπιστώσει από πού προέρχονται οι φωνές. Ενεργώντας με σύνεση, φρόνηση, λεπτότητα και διακριτικότητα κάνει ότι μπορεί για να μη φέρει σε ακόμη δυσκολότερη θέση τις κοπέλες (κρύβει τη γύμνια του, ικετεύει από μακριά τη Ναυσικά). Ακόμη και στη δύσκολη κατάσταση του ναυαγού διατηρεί το ήθος την αξιοπρέπεια και την ευγένειά του. Είναι μειλίχιος, πράος, ήρεμος, μιλά «με σύνεση και πονηριά» στη Ναυσικά. Ο λόγος του είναι προσεκτικά δομημένος, αγγίζει και συγκινεί τη Ναυσικά. Καταφέρνει να κερδίσει σιγά-σιγά την εμπιστοσύνη, τη συμπάθεια και τη συμπόνια της. Είναι διπλωμάτης και ικανότατος χειριστής του λόγου. Αν και ταλαιπωρημένος, βασανισμένος ναυαγός αποκαλύπτει τα γνωρίσματα του χαρακτήρα του: έξυπνος, εύστροφος, επινοητικός (πολύμητις). Στον κολακευτικό του λόγο προς τη Ναυσικά εύστοχα κάνει κάποιες πρώτες νύξεις για τον εαυτό του («πήγα και εκεί, πολύς στρατός με ακολουθούσε στο δρόμο») και τα βάσανά του («που έμελλε να γίνει οδός της μαύρης συμφοράς μου») δείχνοντας έμμεσα ότι δεν είναι κάποιος τυχαίος. Ο Οδυσσέας καταφέρνει να γοητεύσει την ακροάτριά του και να εξασφαλίσει την απαραίτητη βοήθεια.

7) ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ

Προοικονομία: Στίχοι 142-144 Προοικονομείται η συνάντηση Οδυσσέα-Ναυσικάς.

Αντίθεση: Ο ναυαγός Οδυσσέας φρικτός και άγριος στην όψη έρχεται σε αντιδιαστολή με την ευγενική και εκλεπτυσμένη εικόνα της πεντάμορφης κόρης, της Ναυσικάς.

Πλατιές Ομηρικές παρομοιώσεις: στ 163-169 Αναφορικό μέρος: και κίνησε σαν το περήφανο λιοντάρι...φυλαγμένη

Δεικτικό μέρος: παρόμοιος έμελλε...η ανάγκη

Κοινός όρος: Η ανάγκη εξασφάλισης τροφής και η πείνα σπρώχνουν το λιοντάρι να επιτεθεί ακόμα και σε κοπάδια φυλαγμένα σε μαντρί και τον Οδυσσέα να εμφανιστεί τώρα στις κοπέλες διακινδυνεύοντας ίσως τη ζωή του.

Στ 198-206: Αναφορικό: Ω ναι κάποτε και στη Δήλο...ωραίος βλαστός

Δεικτικό: Έτσι και σένα θαυμάζω τώρα δέσποινά μου...ν' ακουμπήσω

Κοινός όρος: Η ομορφιά του λυγερόκορμου νεαρού φυτού της φοινικιάς και η ομορφιά της Ναυσικάς προκαλούν το θαυμασμό και τη συγκίνηση στην ψυχή του Οδυσσέα.

Οι δύο παρομοιώσεις αποτελούν ταυτόχρονα επιβράδυνση στην εξέλιξη της υπόθεσης.

Τυπικά επίθετα και φράσεις: τα μάτια λάμποντας η θεά Αθηνά ,την κόρη την πεντάμορφη, θεός Οδυσσέας, κόρες καλλιπλόκαμες.

8) Θεσμοί-Αξίες- Διαχρονικά στοιχεία

Ο θεσμός της ικεσίας και της φιλοξενίας.

Ο γάμος ,τα δώρα του γαμπρού στην οικογένεια της νύφης

Το ιδεώδες της ευτυχισμένης οικογένειας.

Μήτσου Δ

Μπακογιάννη Δ